

Gespreksnotitie Zeeland

N.a.v. het rapport 'Elke Regio Telt!'

In navolging op de [Zeeuwse brief](#) (met [videoboodschap](#)) en het position paper – opgesteld naar aanleiding van het rapport 'Elke Regio Telt!' en aangeboden aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op 31 mei jongleden – alsook op verzoek van de Tweede Kamercommissie hebben de Zeeuwse overheden een aanvullende gespreksnotitie samengesteld voor het Rondetafelgesprek op 20 juni 2023. Hierin gaan wij in op concrete handelingsperspectieven en *best practices* om Rijksinvesteringen beter te laten landen in de regio.

De Zeeuwse overheden herkennen zich in het rapport 'Elke regio telt!'

Zeeland herkent zich in het rapport 'Elke Regio Telt'. Het onderzoek geeft woorden aan een ontwikkeling die in de provincie al langer gevoeld wordt: investeringen in de regio blijven vaak achter. Voor de implementatie van het rapport hebben wij een heldere visie met kansen en aandachtspunten. Het corrigeren van de stapeling van Brede Welvaartachterstanden in Zeeuws-Vlaanderen – en de rest van Zeeland – vraagt namelijk om een intensivering in de relatie Rijk-Regio. Maar ook om een ommekeer in denken en beleidsstrategie van het Rijk. Denk daarbij aan een **structurele aanpak** en **langjarige investeringen**, bijvoorbeeld door regionale kansenagenda's.

Een verandering in systeemdenken is essentieel voor Zeeuws-Vlaanderen en Zeeland

Voor zowel Zeeuws-Vlaanderen (als voorbeeldregio) als voor heel Zeeland is het van groot belang dat er structurele aanpassingen komen in het Rijksbeleid. Regio's kunnen zich optimaal ontwikkelen en vitaal blijven als het Rijk bij beleidskeuzes niet alleen de nadruk legt op het economisch rendement, maar ook op de gevolgen voor de samenleving en de leefomgeving in alle regio's van Nederland. Meer nog dan een maatwerk-aanpak voor de regio's, vragen we het Rijk om in haar beleidsafwegingen de gevolgen van dit beleid en kansen van regio's integraal een plek te geven. Maatwerk is immers een uitzondering op bestaand beleid. Om de spiraal van verschraving tegen te gaan, moet het Rijk haar beleid aanpassen en brede welvaart een plek geven in dit nieuwe beleid.

Daarbij kan voortgebouwd worden op bestaande structuren, mits aangepast. De huidige instrumenten zoals de Regio Deals zijn een mooi voorbeeld van maatwerk in de regio maar zijn vaak kortlopend en incidenteel. Bovendien werken deze maatregelen ongewenste concurrentie tussen de regio's in de hand, terwijl wij juist door samenwerking kunnen garanderen dat heel Nederland toegang heeft tot bereikbare publieke voorzieningen zoals onderwijs, gezondheidszorg en cultuur. We zien bijvoorbeeld dat door gratis kinderopvang in de grensregio Zeeuws-Vlaanderen aan te bieden, we meer leerlingen behouden voor het onderwijs in Nederland. Maar deze pilot is gefinancierd met tijdelijke middelen, terwijl structurele financiering en langjarige aandacht noodzakelijk is om voldoende leerlingen voor het

onderwijs te behouden. Daarmee verbreken we de neerwaartse spiraal van dalende leerlingenaantallen en investeren we in ons vestigingsklimaat.

‘Het perspectief van de regio zou in elke afweging van het Rijk aanwezig moeten zijn’. Het is een aanbeveling uit het rapport die wij als Zeeland onderstrepen. Dat kan volgens Zeeland op de volgende manieren:

1) Maak Rijksinstrumenten ‘regio-proof’

Om daadwerkelijk het perspectief van de regio mee te nemen, is het van belang om scherp te kijken naar de systemen en instrumenten van de Rijksoverheid. Een te sterke focus op doelmatigheid en rendementsdenken laat geen ruimte voor criteria die essentieel zijn voor de Brede Welvaart in de regio.

Het rapport laat zien dat de huidige opzet het gemeentefonds geen ruimte laat voor structurele investeringen in de regio – laat staan voor het inlopen van decennialange achterstanden. In de lopende herziening van het verdeelstelsel van gemeente- en provinciefonds zou een eerste stap gezet kunnen worden voor een regionaal rechtvaardiger beleid. Een heel directe manier om via Rijksinstrumenten het belang van de regionale Brede Welvaart mee te nemen is via het gemeente- en provinciefonds.

Een door het Rijk geïnitieerde oplossingsgerichte aanpak bij het aanpassen van bovenstaande systemen geeft Zeeland de steun proactief aan de slag te gaan. Denk daarbij aan het uitvoeren van de Regionale Mobiliteitsstrategie waar op dit moment de landelijke wet en regelgeving (Wet Personenvervoer 2000) het uitrollen van een fijnmazig multimodaal netwerk belemmert. Het Zeeuwse onderwijs is met het wegvallen van de gemeentelijke brede schoolbijdrage grotendeels aangewezen op (tijdelijke) subsidiegelden. Iets dat in het uitgestrekte Zeeuws-Vlaanderen bijzonder gevoeld wordt. Het Volkshuisvestingsfonds landt in Zeeland moeilijker door de kleine schaal van de bouwprojecten. En in het verdelen van de Rijksmiddelen voor cultuur gaat slechts een klein percentage naar Zeeland, hetgeen het culturele veld verzwakt en fragmenteert.

2) Zorg voor een integrale aanpak

Het programma ‘Wind in de Zeilen’ heeft laten zien dat een kansenagenda hand in hand kan gaan met maatwerk en structurele verandering. Voor Zeeland is dit een mooi voorbeeld van een integrale benadering gebaseerd op de principes van Brede Welvaart. Rijk, provincie en gemeenten hebben in gezamenlijk overleg concrete ontwikkelpunten geformuleerd die voor de hele provincie én Nederland ontwikkeling betekenen. Zoals de *Kenniswerf in Zeeland*, waar studenten, inwoners en ondernemers elkaar ontmoeten en samen werken aan een innovatief Zeeland. Die benadering komt ook terug in een aantal grensoverschrijdende projecten zoals het *North Sea Port District* en het Grenspark Groot Saefthinghe. Daarnaast zijn er goede voorbeelden van samenwerking tussen het Rijk en verschillende regio’s. Neem bijvoorbeeld de samenwerking tussen Fryslân en Zeeland op het gebied van water(-beheersing). Aangemoedigd door BZK en vormgegeven door beide provincies is er een vruchtbare samenwerking ontstaan, die wij graag in samenwerking met het Rijk bestendigen en uitbouwen.

Het denken in termen van Brede Welvaart vraagt daarom om een integrale aanpak van het Rijk. Vooral omdat uitdagingen op dit vlak betrekking hebben op tal van beleidsterreinen. Dat vergt afstemming

tussen ministeries, binnen departementen en over domeinen heen. Alleen zo garanderen we dat een kansenagenda geen symptoombestrijding wordt.

3) Betrek de regio vroegtijdig

Wij zijn als Zeeuwse overheden vanzelfsprekend graag betrokken bij besluitvorming die de regio aangaat. De Zeeuws-Vlaamse en Zeeuwse gemeenten hebben door de strategische regiovisies goed in beeld waar de kansen en opgaven voor de regio liggen. Wij pleiten in eerste instantie voor een efficiëntere werkrelatie tussen Zeeuwse ambtenaren en de rijksambtenaren op de ministeries. Korte lijnen zijn wenselijk en bevorderen de positie van de regio als duurzame gesprekspartner. Denk bijvoorbeeld aan het beschikbaar stellen van Zeeuwse overheidskantoren voor Rijksambtenaren die hier wonen maar in Den Haag werken.